

บทบรรณาธิการ

คำถาม นิติบุคคลต่างประเทศไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรกรมอบหมายให้บริษัทจำกัดซึ่งจดทะเบียนในราชอาณาจักรและมีสำนักงานตั้งอยู่กรุงเทพมหานครเป็นผู้ดำเนินการขอกู้เงินจากสถาบันการเงินในราชอาณาจักรและให้กรรมการผู้จัดการของบริษัทลงนามในสัญญากู้เงินแทน ดังนี้ สถานที่ของบริษัทจำกัดในราชอาณาจักรเป็นภูมิลำเนาของนิติบุคคลต่างประเทศตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๓ (๒) (ข) เพื่อประโยชน์ในการเสนอคำฟ้องได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวิวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๑๒๖/๒๕๕๗ จำเลยมีฐานะเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และจำเลยมอบหมายให้บริษัท จ. ซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนในราชอาณาจักร มีสำนักงานตั้งอยู่กรุงเทพมหานคร เป็นผู้ดำเนินการขอกู้เงินจากสถาบันการเงิน ๘ แห่ง ในราชอาณาจักรให้จำเลยและได้มอบหมายให้กรรมการผู้จัดการของบริษัท จ. ลงนามในสัญญากู้เงินแทนจำเลย ปัญหาว่าโจทก์จะฟ้องจำเลยในราชอาณาจักรได้หรือไม่ นั้น ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๓ บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการเสนอคำฟ้อง...(๒) ในกรณีที่จำเลยไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักร... (ข) ถ้าจำเลยประกอบหรือเคยประกอบกิจการทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในราชอาณาจักรไม่ว่าโดยตนเองหรือตัวแทน หรือโดยมีบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นผู้ติดต่อในการประกอบกิจการนั้นในราชอาณาจักร ให้ถือว่าสถานที่ที่ใช้หรือเคยใช้ประกอบกิจการ หรือติดต่อดังกล่าวหรือสถานที่อันเป็นที่อยู่ของตัวแทนหรือของผู้ติดต่อในวันที่มีการเสนอคำฟ้องหรือภายในกำหนดสองปีก่อนนั้น เป็นภูมิลำเนาของจำเลย” ดังนี้ บริษัท จ. จะต้องเคยเป็นตัวแทนในการประกอบกิจการของจำเลยทั้งหมดหรือแต่บางส่วนหรือเป็นบุคคลที่เคยติดต่อในการประกอบกิจการของจำเลย จึงจะถือว่าสำนักงานของบริษัท จ. เป็นภูมิลำเนาของจำเลย เมื่อบริษัท จ. เป็นเพียงผู้ดำเนินการในขอกู้เงินจากสถาบันการเงิน ๘ แห่ง ในราชอาณาจักรให้แก่จำเลยเท่านั้น แม้จะมีการมอบหมายให้กรรมการผู้จัดการของบริษัทดังกล่าวลงนามในสัญญากู้เงินแทนจำเลยได้ก็ตาม ก็เรื่องของการขอกู้เงินของจำเลยซึ่งกระทำในราชอาณาจักรเท่านั้น ไม่อาจจะนำมาพินิจว่าบริษัทดังกล่าวเป็นตัวแทนในการประกอบกิจการหรือเป็นผู้ติดต่อในการประกอบกิจการของจำเลยได้ ข้อเท็จจริงความว่าจำเลยเป็นคู่สัญญากับบริษัท ข. และสัญญาระหว่างบริษัท ข. กับโจทก์

ทำขึ้นที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การติดต่อเกี่ยวกับการก่อสร้างเขื่อน โจอทก์ ก็ติดต่อกับจำเลยที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาโดยตลอด **คงมีเฉพาะหนังสือทวงถามของทนายโจทก์ก่อนฟ้องที่ส่งไปยังบริษัท จ. อันเป็นการกระทำของโจทก์ฝ่ายเดียวเท่านั้น โดยไม่ปรากฏว่าบริษัท จ. มีการติดต่อกับโจทก์ในฐานะที่บริษัทดังกล่าวเป็นตัวแทนของจำเลยในราชอาณาจักรแต่ประการใด** ส่วนการที่จำเลยแต่งตั้งทนายความเข้ามาในคดี ก็เพราะจำเลยถูกฟ้อง มิใช่เหตุที่จะฟังให้เชื่อมโยงว่าเป็นการประกอบกิจการของจำเลยได้เมื่อโจทก์เสนอคำฟ้องโดยระบุภูมิลำเนาของตัวแทนของจำเลยในราชอาณาจักรและอ้างว่ามีการประกอบกิจการบางส่วนในราชอาณาจักรเพื่อประโยชน์ในการเสนอคำฟ้อง ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๓ (๒) (ข) แต่เมื่อความปรากฏแก่ศาลชั้นต้นว่า คำฟ้องโจทก์ไม่เข้าเหตุในการเสนอคำฟ้องตามบทมาตราดังกล่าว โจทก์ย่อมไม่อาจเสนอคำฟ้องต่อศาลชั้นต้นได้

คำถาม คดีก่อนคำพิพากษายกฟ้องเพราะโจทก์ผู้เช่าไม่เคยครอบครองที่ดินที่เช่า โจทก์ยังไม่มีอำนาจฟ้องขับไล่จำเลย คดีถึงที่สุด โจทก์มาฟ้องจำเลยใหม่โดยการยื่นคำฟ้องพร้อมยื่นคำร้องขอให้ศาลเรียกผู้ให้เช่าเข้ามาเป็นโจทก์ร่วมด้วย จะเป็นฟ้องซ้ำหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๑๒๒/๒๕๕๗ คดีก่อนศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องเพราะเหตุว่า สัญญาเช่าที่ดินระหว่างโจทก์กับกระทรวงการคลังเป็นบุคคลสิทธิที่ให้สิทธิแก่โจทก์ในการใช้หรือได้รับประโยชน์ในที่ดิน จำเลยยึดถือครอบครองที่ดินพิพาทก่อนโจทก์ทำสัญญาเช่า โดยที่โจทก์ไม่เคยครอบครองที่ดิน จึงไม่มีสิทธิหวงกันผู้อื่น **โจทก์ยังไม่มีอำนาจฟ้องขับไล่จำเลย ซึ่งผลเท่ากับยกฟ้องโดยยังไม่ได้วินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทที่โจทก์ยกขึ้น** อ้างอาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาในการฟ้องคดีว่ามีอยู่จริงหรือไม่ ฟ้องโจทก์คดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้ำ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๘

คดีนี้แม้โจทก์จะอ้างสิทธิตามสัญญาเช่าระหว่างโจทก์กับโจทก์ร่วมเช่นเดียวกับคดีก่อน โดยที่โจทก์กับจำเลยไม่มีนิติสัมพันธ์ต่อกัน แต่การที่โจทก์ซึ่งเป็นผู้เช่าที่ดินพิพาทจากโจทก์ร่วมเข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทไม่ได้เนื่องจากจำเลยซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านที่ปลูกโดยไม่มีสิทธิบนที่ดินที่โจทก์เช่าจากโจทก์ร่วม ไม่ยอมรื้อถอนและออกไปจากที่พิพาทนั้น ย่อมเป็นการรอนสิทธิของโจทก์ **โจทก์จึงมีสิทธิดำเนินคดีแก่จำเลยโดยการยื่นคำฟ้องพร้อมกับยื่นคำร้องขอให้ศาลเรียกผู้ให้เช่าคือโจทก์ร่วมเข้ามาเป็นโจทก์ได้** ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๗๗ และมาตรา ๕๔๙ ซึ่งคดีนี้โจทก์ได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติกฎหมาย

ดังกล่าวแล้ว ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๕๗ (๓) และเมื่อโจทก์ร่วมยินยอมเข้ามาเป็นโจทก์ตามที่โจทก์มีคำขอแล้ว ก็ย่อมมีผลทำให้โจทก์และโจทก์ร่วมมีอำนาจฟ้องจำเลย ซึ่งแตกต่างกับคดีก่อนที่โจทก์ฟ้องคดีเพียงลำพัง

คำถาม คดีเดิมศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าที่ดินพิพาทไม่ใช่ที่ธรณีสงฆ์ตามที่โจทก์อ้าง โจทก์มาฟ้องผู้รับโอนที่ดินจากจำเลยในคดีก่อน อ้างว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ธรณีสงฆ์อีก จะเป็นฟ้องซ้ำหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๒๑๐/๒๕๕๗ คดีเดิม โจทก์ฟ้องว่าที่ดินพิพาทในคดีนี้เป็นที่ธรณีสงฆ์ ขอให้ผู้มีชื่อในโฉนดและครอบครองที่ดินอยู่ในขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องในคดีเดิมนั้นคือ ท. กับพวก ส่งมอบการครอบครองที่ดินและจดทะเบียนโอนชื่อเจ้าของกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินให้แก่โจทก์ จำเลยในคดีเดิม คือ ท. กับพวก ให้การต่อสู้คดีว่าที่ดินพิพาทตามฟ้องไม่ใช่ที่ธรณีสงฆ์ แต่เป็นที่ดินของจำเลย คือ ท. กับพวกโดยชอบ คดีดังกล่าวถึงที่สุดแล้ว โดยศาลฎีกามีคำวินิจฉัยฟังข้อเท็จจริงว่าที่ดินพิพาทไม่ใช่ที่ธรณีสงฆ์ตามที่โจทก์อ้าง การที่โจทก์นำคดีนี้มาฟ้องจำเลยทั้งสองในคดีนี้ ซึ่งเป็นผู้รับโอนที่ดินจากจำเลยในคดีก่อน โดยกล่าวอ้างข้อเท็จจริงว่าที่ดินพิพาทในคดีนี้เป็นที่ธรณีสงฆ์เช่นเดียวกับในคดีก่อน และจำเลยทั้งสองในคดีนี้ให้การต่อสู้เช่นเดียวกันกับจำเลยในคดีก่อนว่าที่ดินพิพาทไม่ใช่ที่ธรณีสงฆ์ จึงเป็นการรื้อร้องฟ้องกันอีกในประเด็นที่ได้วินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกัน เป็นการต้องห้ามตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๘

คำถาม คดีอาญาศาลฟังว่า การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย คำพิพากษาคดีส่วนอาญาจะผูกพันคดีส่วนแพ่งที่ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๓๙๑/๒๕๕๗ การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายคำพิพากษาคดีส่วนอาญาต้องผูกพันคดีส่วนแพ่งตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๖ จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์ร่วมตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๔๙ วรรคแรก ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๔๗ ปัญหาดังกล่าวแม้จำเลยจะมีได้หยิบยกขึ้นฎีกา แต่เป็นปัญหาเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยได้เองตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๔๙ วรรคสอง ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๐

ผู้เสียหายที่ ๓ เป็นผู้ก่อภัยอันตรายขึ้นก่อนผู้เสียหายที่ ๓ จึงมิใช่ผู้เสียหาย โดยนิตินัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) ที่จะร้องขอ เข้าเป็นโจทก์ร่วมได้ ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ผู้เสียหายที่ ๓ เข้าเป็นโจทก์ร่วมจึงไม่ชอบ

คำถาม ผู้ตายไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย มารดาผู้ตายจะมีอำนาจยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ ยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรืออุทธรณ์คำพิพากษาหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๓๙๗/๒๕๕๗ เมื่อ ส. ผู้ตายเป็นผู้ก่อให้จำเลยกระทำความผิด ผู้ตายจึงมิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยสำหรับความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๔๘ ประกอบมาตรา ๖๙ ป.วิ.อ. มาตรา ๕ (๒) และไม่มีอำนาจเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐ และยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๔/๑ กับไม่มีสิทธิอุทธรณ์ ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ ข. เข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ และศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ร่วมที่ ๑ จึงไม่ชอบ ส่วนคดีแพ่งในส่วนของโจทก์ร่วมที่ ๒ นั้น ปรากฏว่าเมื่อศาลชั้นต้นยกฟ้องโจทก์ร่วมที่ ๒ มิได้อุทธรณ์ให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ร่วมที่ ๒ คดีในส่วนแพ่งจึงยุติไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ร่วมที่ ๒ จึงไม่ชอบเช่นกัน ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๓๒๖/๒๕๕๗ การที่ผู้เสียหายที่ ๑ ถึงที่ ๔ ลงชื่อคำหลอกลวงของจำเลยที่ ๑ จึงมอบเงินให้จำเลยที่ ๑ เพื่อให้ช่วยเหลือบุคคลของตน เข้าเป็นเจ้าพนักงานตำรวจโดยไม่ต้องสอบอันเป็นการไม่ชอบ แสดงว่ามีเจตนาร้ายมุ่งหวังต่อผลประโยชน์อันเกิดจากการกระทำที่ไม่ชอบ ผู้เสียหายที่ ๑ ถึงที่ ๔ จึงมิใช่ผู้เสียหาย โดยนิตินัยตามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) เป็นผลให้พนักงานอัยการโจทก์ไม่อาจร้องขอให้เรียกทรัพย์สินแทนผู้เสียหายที่ ๑ ถึงที่ ๔ ได้ตามที่ ป.วิ.อ. มาตรา ๔๓ บัญญัติไว้

นายประเสริฐ เสียงสุทธีวงศ์
บรรณาธิการ